

Передплата
 за «РУСЛАНА» вноситься
 в Австрії:
 за цілий рік . . . 30 пер.
 « п.ч року . . . 10 пер.
 « чверть року . . . 5 пер.
 « місяць . . . 1-70 пер.
 За границею:
 цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на рік року . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Подписное число по 10 сот.

РУСЛАН

«Бареш ми очі і думу ми вареш; а не вольшем милоста і віри не вольшем,
 бо руске ми серце і віра руска.» — 8 Руславогих псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
 крім неділі і руских свят
 о 5½ год. пополудні.
 Редакція, адміністрація і
 експедиція «Руслана» під
 ч. 1. пл. Дембровного (Хору-
 щини). Експедиція місцева
 в Агенції Соколовского в
 пасажі Гавсмана.
 Рукописи звертає ся лише
 попередне застережене.—
 Реклямації неопечатані
 вільні від порта. — Огоде-
 шеня звичайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч-
 ки, а в «Надсланім» 40 с.
 від стрічки. Подяки і при-
 ватні донесеня по 30 сот.
 від стрічки.

Історичний огляд засновки Народного Дому у Львові.

(На основі жерел написав Ол. Барвіньський).

(Дальше).

На останку поставила галицька про-
 кураторія скаргу внесене, щоби її упо-
 важнено іменем наукового фонду, яко
 дотеперішнього властителя, в ґрунтових
 книгах зложити слідуочу заяву перед
 судом:

З чинного стану реальности виказ
 гіпот. Ч. 61, книги ґрунтовой Львів мі-
 сто має бути виділена катастральна пар-
 целя Ч. 101, перенесена в окремих ви-
 каз гіпотечній ґрунтовой книги а яко
 властитель має бути вписана друга го-
 родска парафіяльна церква; остаюча в
 гіпот. виказі Ч. 61 (інститутский будинок
 конскр. Ч. 78) має бути вписана яко
 власть «фондації руского Народного До-
 му» під назвою «Народний Дім у Льво-
 ні». В карті тагарів сего останнього гі-
 потечного виказу ґрунтовой книги нале-
 жить в користь другої городської параф.
 церкви вписати сервітут мешканя (для
 пароха).

Розпорядком з дня 20. серпня 1889
 Ч. 48.818 уділило намісництво галицькій
 прокураторії скаргу бажаної повновласти
 до упорядкованя стану ґрунтовой книги
 по мисли наведеного внесеня а заразом
 завідомило президента м. Львова в зала-
 годі наведеного магістратского поданя з
 9. жовтня 1885 Ч. 34.219, що магістра-
 тови м. Львова що до фундації Народ-
 ного Дому не прислугув ніяке, а вже
 найменше вимагане ним право.

Коли підчас судової розправи галиц.
 прокураторія скаргу поставила наведе-
 не висше внесене на управильнене ґрун-
 тової книги, внесло «общество» Народного
 Дому до намісництва представлене д. 2.
 грудня 1889 р. Ч. 84.256, протестуючи
 проти поділу гіпотечного виказу Ч. 61,
 як і проти погляду, що «Народний Дім»
 в фундацією а не «обществом» і поста-
 вило внесене, щоби уділене галиц. про-
 кураторії скаргу з дня 20. серпня 1889
 Ч. 48.818 уповажнене віднято і щоби її
 до судової заяви уповажнено іменем ц.
 к. наукового фонду, що в гіпотечнім ви-
 казі Ч. 61 може бути вписане «обще-
 ство» під назвою «Інститут Народний
 Дім» у Львові яко властитель.

Розпорядком з 30. жовтня 1890 р.
 Ч. 68.941 відкинуло намісництво згадане
 представлене з покликанем на подані
 галицькою прокураторією скаргу при-
 чини.

Проти того рішення намісництва вне-
 сло «общество» Народного Дому рекурс
 до міністерства внутр. справ дня 18. ли-
 стопада 1890 Ч. 85.921, в котрім нама-
 гає ся дійсними і правничими аргумен-
 тами звалити правничий вивід гал. про-
 кураторії скаргу і просить о знесенне
 оспорюваного розпорядку намісництва і
 о узягдненя свого представленя з д. 2.
 грудня 1889.

(Дальше буде)

Відозва

в часі тисячпятьсот-літнього ювілею нашого
 св. Золотоустого Учителя.

Найкрасшим памятником тисячпять-
 сот літнього ювілею нашого Золотоустого
 Учителя, який праз з цілою католицкою
 і незлученою Церквою наш нарід тепер
 усюди торжественно обходять, буде ті-
 сінйшна злука нашого руского народу і
 нашої Церкви з землею, яка видала сего
 проречистого Огця, з якою вяжуть ся по-
 мни історії нашого відкупленя. Ся духо-
 вна злука зі св. Землею і взагалі наші
 взаємини з християнским Сходом мо-
 жуть тоді лишень мати тривке значіне і
 силу, коли будем мати власну церкву і
 власне пристановище у тій сьвятій
 країні.

Як раз у теперішній хвилі завдяки
 заходам, опінії і Архієрейскому благосло-
 веню нашого Високопреосьвященного Ми-
 трополиита, підпринимавсь велике діло, до
 якого прикладаєм руки і просим Ви. Зе-
 мляків о як найгорячіше поперте.

А сим ділом є побудоване
 нашої власної Церкви Рож-
 дества Ісуса Христа з мона-
 стирем наших Монахів Студитів, Скви-
 лівської Лаври зпід Львова, в Вефлємі, мі-
 сци приходу нашого Спасителя на нашу
 землю.

Згадана фундація була би нашою
 твердинею в так памятковім і важнім о-
 сьвященім місци Воплоченя і Народження
 Господа нашого Ісуса Христа. В так здо-
 бутім місци, на молитвах, строго аске-
 тичнім і примірнім житю наших Монахів
 Студитів, наші Мисіонарі могли би в най-
 ближній будучности зачати апостольску
 місію в ціли зближеня і бажаня злуки
 восточної церкви грецкого обряду з като-
 лицким обрядом.

Обсервуємо, що памятковими місця-
 ми, як цілою св. Землею дорожить ціле
 християнство. Кождий християнський на-
 рід стараєсь там мати хочби одну цер-
 ковцю, одну свою фундацію.

Се велике значіне св. Землі зуміла
 добре оцінити Росія, яка в тій ціли на
 Сході, особливо в св. Землі, своїм могу-
 чим впливом на державу турецку, усіма
 силами від ряду літ, скріпляє правосла-
 вє. Недостаток такої фундації з сторо-

ни катол. Церкви, тамує розширенє ка-
 тол. віри в св. Землі. В тій ціли Росія
 там на кождім памятковім місци, як Є-
 русалим, Вефлєм, Назарет іпр. побудо-
 вала величаві церкви з многими прию-
 тами для путників, особливо правосла-
 нних, що сотками, тисячами, переважно
 з полудневої Росії (України) відвідують
 св. Землю. Рівночасно, щоби правосла-
 вє і в молодих заціпити, позаводи-
 ла школи, які виховують бідне тамошне на-
 селєне ржного рода конфесий, навіть
 і католиків, в душі своїй церкви. Як раз
 супроти такої пропаганди треба нам, си-
 нам католицкою Церкви, а обрядом най-
 близшим незединєному Сходови, взяти
 ся до апостольської праці для католицкою
 Церкви.

А як раз до сего надає ся найліп-
 ше намірена будова нашої церкви Рож-
 дества Христового в Вефлємі.

Як сам Єго Ексцелєнція, Наш Ми-
 трополит в поручаючім письмі висказуєсь,
 само провидіне Боже для довершеня
 сего важного, а трудного діла, поси-
 лає нам чоловіка найліпше обізнаного з
 справами Сходу.

А ним є О. Петро Курі, гр.-като-
 л. сьвященик, парох Вефлєму.

Вже від кількох літ працює для сеї
 справи. Самим своїм наставником, греко-
 като- л. патріярхою Кирилом, як найліпше
 і горячіше припоручений.

Надто сам о. П. Курі Грек-Мельхіт
 (мови матерної арабської), своєю особною
 представляє тих християн на Сході, що
 еще одні, яко греко католики, того само-
 го, що ми, обряду, під проводом свого
 патріярха, кількох архієпископів і епи-
 скопів, числом пару сот тисяч душ, вірно
 тримають ся Церкви католицкою.

Хоча нечисленні они, то завдяки мі-
 сцевим обставинам, они одні можуть нам
 в сій нашій місії на Сході найбільше
 помочи. Навіть сам о. П. Курі, хоч з по-
 чатку приїхав був до нас з наміром зби-
 рання складок на свою церкву в Вефлє-
 мі, тепер за згодою Єго Ексцелєнції
 Митрополита бажав вступити до нашого
 Студитского монастиря в Сквилові, тим
 самим має намір стати і нашим сьвяще-
 ником і збирати для нашої церкви і мо-
 настиря складку, лише з тим додатком,
 щоби в сій нашій церкві могли також
 відправляти ся богослужєня в нашім об-
 ряді на мові грецькій, або арабській, для
 вірних гр.-кат. мови грецької і арабської.
 Крім згаданих висше користий намірена
 будова нашої церкви Рожд. в Вефлємі,
 мала би і сї еще користи церковні і на-
 родні:

Першою користію народною була би
 і ся, що в сїм місци, на яке є звернені
 очи цілого християнського сьвіта, міг би
 і наш нарід виступити з своєю церквою
 і своїми монахами, якіб своєю працею,
 своїм строгим, аскетичним, побожним жи-
 тем давалиб як найліпше сьвідоктво пра-
 вдивої побожности нашого народу.

А як раз нам дуже ходить о сю до-
 бру славу перед цілим сьвітом католиц-
 ким, особливо коли зважимо, як то часто

наші національні противники нас очерняють перед світом катол. особливо перед Найвищою Єрархією Церкви і Св'ятійшим Отцем в Римі, що до щирости наших католицьких переконань і привязання до правдивої катол. Церкви.

А також і сам наш руский нарід, що так дорожить св. Землею, немов своєю рідною, чого доказом перше наше паломництво до св. Землі, повинен і то відповідно до свого чотироміліонового числа мати в св. Землі і свою церкву, свою інституцію духовну, якаб гідно і як найліпше свідчила о его істнованю і житю.

А вжеж і о сій так близькій помочи не належить нам забувати, якуб наші евантуальні паломники до св'ятих місць могли би за кожний раз мати. Вониб у далекій стороні знайшли свій кутик і свій захист, та не потребувалиб скитати ся і дорого оплачувати чужі місця при-тулку.

Вкінці намірене діло будови нашої церкви Рожд. Хр. в Вєфлеємі з монастирем Бр. Монахів Студитів має ще і личну користь, яка може кожду нашу християнську одиницю заохотити до зложеня і більшої жертви на згадану Божу ціль.

Іменно кожний жертводатель, що лише одну корону жертвує на сю ціль, може дістати і пам'ятковий образець, а тим самим доказ і знак, що по вічні часи буде користати з онов в тих молитов Монахів Студитів і сих Служб Божих, які по можности щоденно будуть правитись в сїм св. місці, церкві Рожд. Хр. в Вєфлеємі за живих і померших жертводателів. Може кождому з нас як найбільше о се послідне ходити. А ся послідна користь тому може найсильніше до кожного з нас промовити і заохотити до зложеня як найбільшої по змові жертви і за себе і за усіх і поодиноких членів своєї рідні. А хто е ще поспішить з більшими жертвами поч. від 5 К повинен висатись в самій пам'ятковій книжці сего О. П. Курія, яка по вічні часи буде з вписаними іменами переховуватись при сій церкві Рожд. Іс. в Вєфлеємі.

З огляду на висше наведені мотиви і користи сам Наш Високопреосвященний Митрополит зволив зайнятись сею справою. Тепер вона вже не е личною і приватною справою або О. Курія, або дотичної парохіяльної церкви Вєфлеєму, але сталась справою нашою церковно-народною.

Томуж Его Ексселенция Митрополит не лише підписаними членами комітету будови нашої церкви Рожд. Хр. в Вєфлеємі згадане діло як найревнійше припоручає ласкавій жертволюбности у сего Нашого Духовенства і усіх вірних усіх своїх Епархій, але е ще зарядив слідуєче:

Іменно згадавий О. П. Курія дістав позволенє лично разом з одним е ще Братом Монахом Студитом Йваном, заосмотрений поручаючим власноручним письмом Его Ексселенция Митрополита збирати складки в поодиноких наших парохіях. Заки е ще виїде в сій цілі на провінцію, буде старав ся О. П. Курія у самім Львові з сим монахом Студитом Йваном, яко посередником і товмачом нашої мови, абирати жертви у поодиноких, наших знакомих личностей — одначе з огляду на позволенє Намісництва уділене Отцю Курію в справі збираня складок на сю ціль, з виключенєм квестованя від дому до дому.

Щоби одначе мимо того улекшити і дати кожній нашій жертволюбній одиниці, особливо з поміж народу, нагоду зложеня жертви на сю так велику ціль, тому Его Ексселенция Митрополит поручив одному Єромонахови ЧСТС. з Скви-лівської Лаври св. Антонія Печерського

що неділі (з ряду 5) виголосити по одній проповіді відповідній на сю ціль в поодиноких львівських парохіяльних церквах на співаній службі Божій, або по вечірні, а О. Петру Курія рівночасно дозволив по кожній пауці в порозуміню з Впрдб. о. парохами дотичних парохіяльних церков в церкві збирати жертви на сю ціль.

Сі проповіді і збиранє жертв по пауці вже почалось 16. лютого н. ст. с. р. в кат. Ц. св. Юра і на вечірні в волоскій церкві.

В кожній церкві парохіяльній тиждень наперед заповідаєсь, коли буде наука і збиранє складок чи в часі служби Божої, чи вечірні.

Томуж і ми е ще раз осьміляємо ся се Боже діло для добра нашої Церкви, обряду і народу як найгорячіше припоручити, так жертволюбности нашої львівської христ. громади, як особливо нашим землякам на провінції — особливо Впрдбн. ОО. Парохам і Вп. П. Учителям і усім місцевій інтелігенції по поодиноких закутках нашого краю.

О тім, що наші перші, рускі, єрусалимські паломники будуть вести перед в сїм св'ятім ділі, найсильніше нас переконує вже ними поданий примір і зложені жертви.

Евантуальні жертви просимо ласкаво надсилати на руки Настоятельства Студийської Лаври св. Антонія Печер. в Сквилові, п. Кульпарків.

Усі наші часописи просим о ласкаво повторенє.

- Барвіньський Олекс., ц. к. правительственний радник у Львові,*
- Лєвіньський Ів., ц. к. проф. і катехит,*
- Др. Озаркевич Евг., директор Народ. Лічниць.*
- Заліківський Тут, радник двору,*
- О. Др. Жук Йосиф, ректор львів. дух. семінарії,*
- О. Александр Стефанович, катех. учит. семінарії,*
- Др. Студинський К., ц. к. проф. університету.*
- О. Чапельський Ів., крвл. Митроп. Кап.*
- Рєвакович Титко, ц. к. радник суду краєвого у Львові,*
- Др. Федак Стефан, адвокат краєвий,*
- О. Фоліс Йосиф, посол до парламенту і парох Сквилова,*
- О. Курія Петро, гр. кат. св'ящ. Вєфлеєму.*

Русини прашівської епархії.

(Лист з Угорської Русі).

Дуже мене се тішить, що ви, Галичани, серед славної національно політичної борби вашої суспільности цікавите ся і нашим життям-бутєм, ліпше сказати, нашою сумною долею. Бо і справді гірка і сумна она. На цілій області, заселеній нашим народом, нема певне нігде більше такого темного і пригнобленого недолею кутика, як сесь наш, як наше Підкарпатє.

Та що й говорити про того! Вам, здає ся, відомі уже добре наші обставини, наше тумне положенє.

Та мимо сего думаю, що не буде злишним і написати пару слів про Угорську Русь, а властиво про одну її часть, про прашівську епархію.

Прашівська епархія (заснована 1816 р.) лежить на захід від мункачів кої і розтягає ся на території 6. жупаній: Земплинської (західна половина), Шарішської, Абауй-Торнянської, Боршодської, Слішської (східна часть) і вкінці Гемерської (лише кілька парохій). Всеї людности е на території прашівської епархії близько 1,800.000.

Однак із сего числа греко-католиц-

ких вірних е лишень 184.000. Після народности і мови е се маса неоднотїльна. Що до мови можна би вірних праш. епархії поділити слідуєчим способом: 100.000 е таких, що говорять чисто по руски, 34.000, що говорять по сотацки, 21.000, що уживають крім сотацкої або рідше рускої мови, ще й мадярської; 23.500, що говорять лише по мадярски і 5.500, що говорять чисто по словацки.

Русини звуть себе виключно Руснаками і уживають лемківського говору, однак їх бесіда не е всюди однакова. У східній части епархії (іменно в північній Земплині) мова е далеко чистїша як приміром на Сішіу, або в Шарішській жупанії, де она сильно пословачена.

Від сих справдешних Русинів на південь і на захід живуть так звані Сотакі. Їх мова виробила ся під впливом рускої і словацкої і відріжняє ся від обох. Е се так зване шарішско-словацке нарїчє. Що сі Сотакі (котрі впрочім себе зовуть майже всі Руснаками після обряду) були колись справдешними Русинами, про се годі сумнівати ся. В знанім мені селі Чичаві нарід ще перед якими 30—40 роками говорив по руски; тепер вже готорить по сотацки, бо забув давню свою мову. Кілька кілометрів повисше сего села якраз тепер відбуває ся та сумна процедура.

Причиною сего факту е по части та обставина, що наш народ живе тут помішаний з римо-католиками, котрі вже від давна уживають сего говору; по части безперечною причиною того е также брак просвіти серед наших селян, та взагалі наші незавидні обставини, холодність і байдужність інтелігенції супроти свого народу ітд.

Там, де наш нарід стикає ся з Мадярами, перення наслідком висше поданих причин мадярську мову. Велика часть таких напів змадярцєних Русинів говорить тепер по сотацки і мадярски, лише мала їх часть уживає крім мадярської ще і рускої (зіпсованої мови).

Ще низше від сих колишні Русини забули вже цілком славянську мову і говорять виключно по мадярски. Вкінці е ще і чисті Словаки, котрі говорять відмінно від Сотаків.

Розуміє ся, що як у мові і народности так в прочих етнографічних відносинах заходить не мала різниця у вірних прашівської епархії.

Одїж, зничай, ба і сама натура і типічні прикмети відріжняють ся по околицях. Те саме треба сказати і за материяльні обставини. Серед гр. кат. живучих на мадярским низі, на чорній, дуже плодучій землі панує гаразд і просвіта. Тимчасом чим висше від мадярського національно-культурного моря і чим ближше до границі на північ, тим більша е нужда морально-материяльна наших Руснаків.

Оповідши лєщо про положенє наших селян треба сказати і про інтелігенцію сляв кілька.

Наша інтелігенция складає ся переважно із св'ящеників і учителів. Писного званя людей е в нас дуже маленько. Майже ціла та інтелігенция е в залежности від мадярського правительства. Незалежних людей, — крім кількох адвокатів нема. Так св'ященики як і учителі одержують так звану краєву запомогу (річно около 600—800 корон), тож ніхто з межі них не сьміє зайнятись політикою, яка верховодів колола би в очи. А треба знати, що в очах Мадярів всяка проява народної свідомости значить тільки «як вести шкідливу для держави політику», агітувати, та бути «панславистом».

Се е головною причиною, що наші інтелігенти не зважають ся на ніякий

